

Europe Startup Nations Alliance (ESNA) – Zpráva o plnění standardů EU Startup Nations Standard za rok 2024

Praha – únor 2025

[Evropská startupová aliance ESNA](#) představila nový report o plnění standardů EU Startup Nations (SNS) za rok 2024, přičemž Česko zaznamenalo významné pokroky i výzvy v různých oblastech.

Celková úroveň implementace standardů vzrostla z 54 % na 61 %, což odráží úsilí 28 signatářských zemí ESNA o zlepšení startupového prostředí v Evropě.

Česko se v naplňování standardů posunulo z 35% na 38%. Nachází se na 20. místě z celkových 24 sledovaných států. Standardy, které Česko v současné době nejlépe splňuje jsou SNS 1 Rychlé zakládání startupů, SNS 2 Lákání a retence talentu a SNS 6 Přístup k financím.

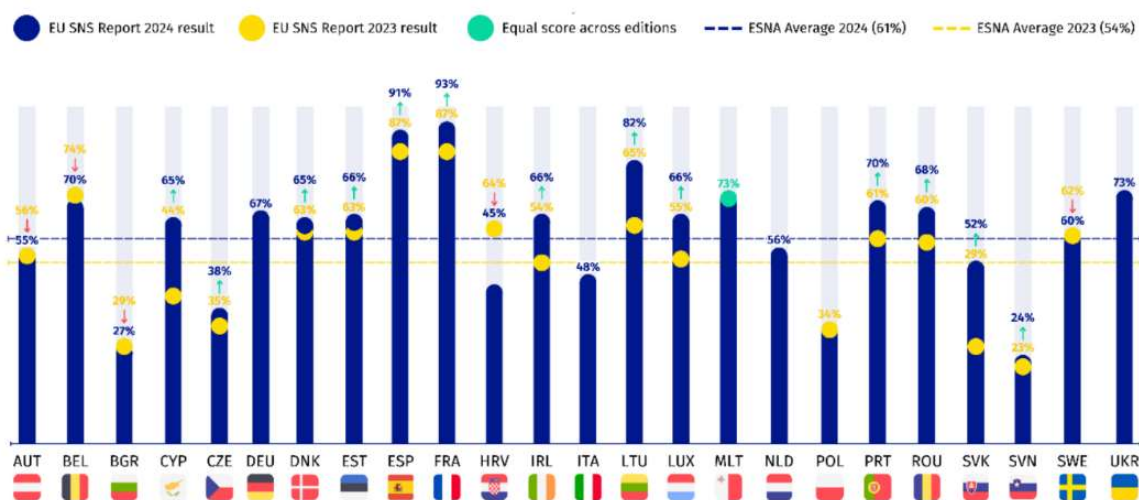

Figure 6. SNS implementation level in Europe (%) – overall score and progress

SOURCE: Official data from Member Countries Focal Points (Survey 2023 & 2024)

Česko výrazně zlepšilo podmínky pro standard **SNS 1 Rychlé založení startupu a plynulý vstup na trh**, zvýšením implementace tohoto standardu z 34 % na 50 %. Proces se urychlil díky možnosti online založení společnosti. Zavedení tzv. „jednoduchého s.r.o.“ s využitím vzorové společenské smlouvy vedlo ke snížení notářských poplatků a zároveň k osvobození od soudního poplatku za zápis.

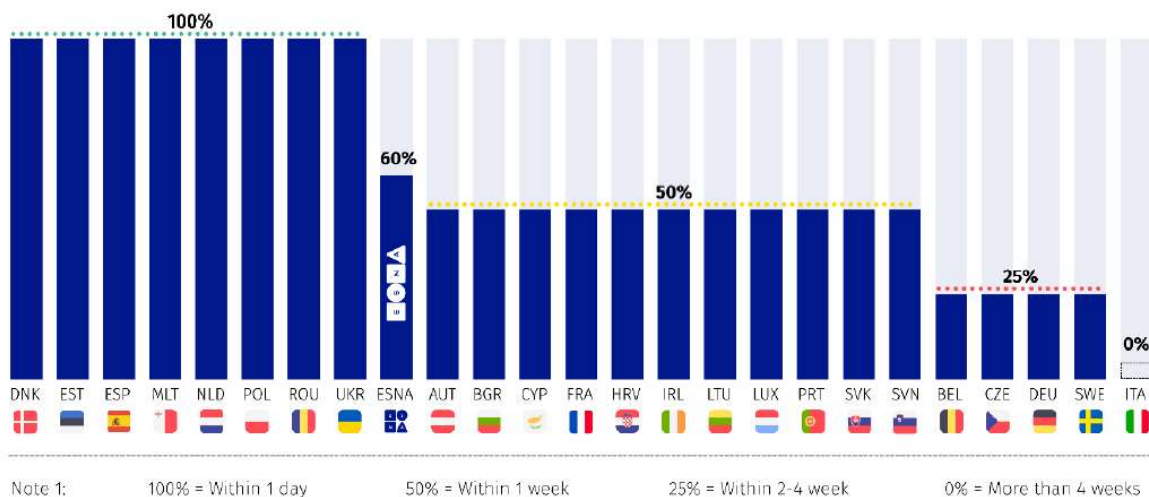

Figure 10. Number of days to establish a business online (Indicator 1.1.1)

SOURCE: Official data from Member Countries Focal Points (Survey 2024)

Celková úroveň implementace standardu **SNS 2 Lákání a retence talentů** dosáhla 64 %, což je nárůst o 13 procentních bodů oproti loňskému roku. Česko zaznamenalo pokles z 61 % na 48 %, a to zejména díky tomu, že v roce 2024 došlo k poklesu v oblasti programů a iniciativ zaměřených na přitahování a udržování talentů. I když v roce 2023 existovaly určité programy, jako je "Czech Your Talent" nebo projekt Czech.global, které se snažily přitahovat talenty do Česka, v roce 2024 stále chybí národní programy zaměřené na podporu návratu evropských technických talentů, které odešly do třetích zemí. Tento nedostatek širších iniciativ na podporu návratu talentů vedl k poklesu v celkovém hodnocení v této oblasti.

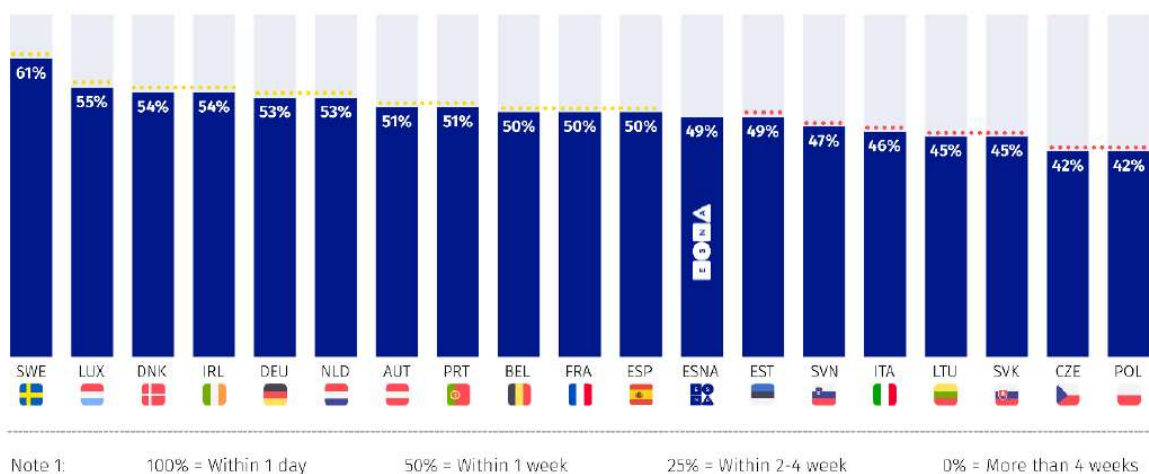

Figure 26. Index of talent attractiveness for entrepreneurs (Indicator 2.2.2)

SOURCE: OECD Talent Attractiveness Index (2023)

Standard **SNS 3 Zaměstnanecké opční plány (tzv. ESOP)** jsou v u nás implementovány na úrovni pouhých 4 %, což je pokles z 33 % v roce 2023, zatímco celková úroveň implementace dosahuje 62 %. Česko nenabízí specifický opční plán

pro startupy, neexistují opční plány bez hlasovacích práv pro startupy a opční plány nejsou zdaňovány jako kapitálové zisky, což naopak umožňuje 19 zemí z v EU.

„Propad Česka v hodnocení zaměstnaneckých opcí jasně ukazuje, že současná legislativa českým startupům nevyhovuje, zatímco ostatní státy své zákony upravují dle ESNA doporučení, my zaostáváme za pobaltskými zeměmi i jižními státy jako Francie, Portugalsko a Španělsko. Přitom existence transparentních a funkčních ESOP programů má obrovský potenciál generovat novou generaci zakladatelů a vytvářet nové ekonomické příležitosti. Současná debata se točí hlavně kolem principu „no tax before cash“ a otázky, zda vůbec považovat zaměstnance v ESOP programu za investora. A mnohem méně pozornosti se věnuje tomu, jaké konkrétní parametry by z nás udělaly přední evropskou destinaci pro zakládání ESOP ve firmách – k tomu by bylo třeba nejen nízké zdanění, ale i minimální nebo nulové odvody na sociální a zdravotní pojištění.“ - komentář **Bára Werdmölder**, ředitelka **Czech Founders**.

Figure 27. Countries' scores for level of achievement of SNS #3

SOURCE: Official data from Member Countries Focal Points (Survey 2023 & 2024)

Pokud jde o standard **SNS 4 Inovace a regulace**, Česko zvýšilo úroveň implementace z 0 % na 47 %, a to zejména díky tomu, že v roce 2024 byl v Česku zaveden první fintech regulační sandbox, platforma pro testování právních a technických aspektů nových řešení v regulovaných odvětvích. Tento krok následoval po doporučení OECD z června 2023, které bylo vytvořeno ve spolupráci s Ministerstvem financí ČR a Generálním ředitelstvím Evropské komise pro podporu strukturálních reforem. I když sandbox aktuálně nezahrnuje žádné zapojené startupy, jeho existence představuje zásadní posun v oblasti regulace a inovací.

21 % dotazovaných zemí uvedlo, že nabízí výjimky nebo alternativy pro startupy k dosažení souladu, což ovšem není případ Česka. Pokud jde o regulační sandboxy, 15 z 24 zemí (63 %) prokázalo, že mají regulační sandboxy v současné době v provozu. V České republice je však úroveň implementace pouhých 20 % a počet

startupů zapojených do regulačních sandboxů je 0 %, ve srovnání se Španělskem, kde je to 100 %.

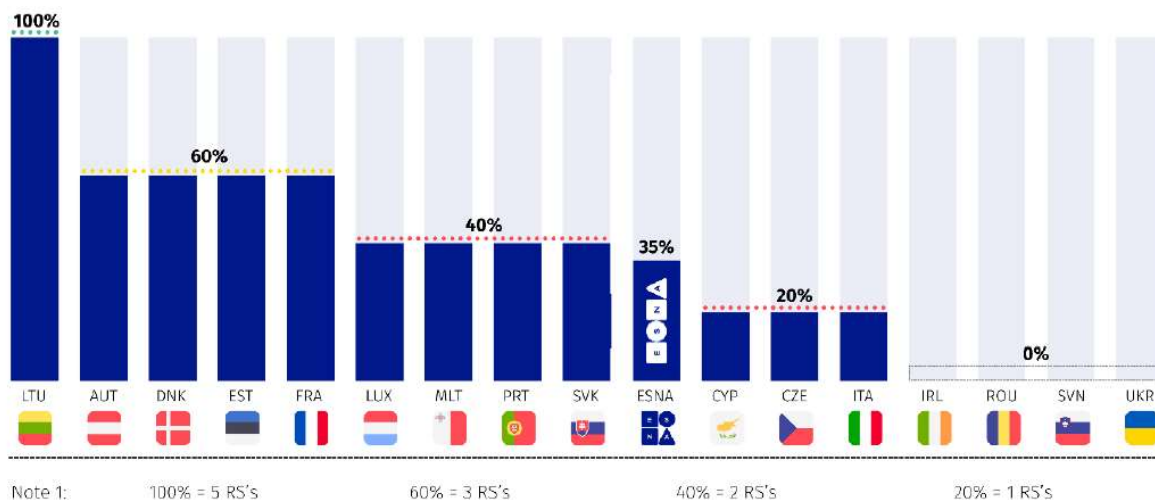

Figure 40. Number of established regulatory sandboxes - number & level of implementation in % (Indicator 4.3.2)

SOURCE: Official data from Member Countries Focal Points (Survey 2024)

Podle **Martina Jiráňka, předsedy standardu Inovace a regulace**: „Je rozhodně dobře, že v rámci CzechInvestu vznikla platforma KRIS (Koordinační rada investorů a startupů), kde se mohou nad jednotlivými standardy ESNA bavit v pracovních skupinách lidé z ministerstev a státních organizací s lidmi z byznysu. Konstruktivně rozebíráme např. jak nastavit opční programy, podpořit větší i menší investování do startupů či zlepšit lákání talentu ze zahraničí. Hlavní téma je pro mě startupový zákon, kterým bychom mohli po vzoru Španělska, Francie či Rumunska nastavit speciální podmínky pro startupy. Jde například o oblasti pracovních právních vztahů, daní, snížení byrokracie či zjednodušení přístupu k investicím.“

Podíl implementace inovací u standardu **SNS 5 Veřejné zakázky na inovacích** a technologický transfer v Česku poklesl z 51 % na 42 %. Tento pokles může souviset se změnou metodiky průzkumu – zatímco v roce 2023 obsahoval 73 otázek a 32 indikátorů, nový průzkum z roku 2024 rozšířil hodnocení na 46 otázek s podotázkami a 40 indikátorů.

Přesto Česko v oblasti inovativního zadávání veřejných zakázek neztrácí tempo. Jak upozorňuje **Lenka Matochová, předsedkyně standardu Veřejné zakázky na inovace a Tech transfer**: „Zadavatelé se nijak neostýchají používat sofistikovanější způsoby zadávání veřejných zakázek. Evropská a tudíž i česká úprava jim nedává povinnost být inovativní, zato ale poskytuje řadu nástrojů, jak inovace implementovat. Pokud by však taková podpora byla poskytována institucemi veřejného práva, musely by se držet v mantinelech daných evropskými předpisy, v této souvislosti například úpravou zadávání veřejných zakázek a úpravou veřejné podpory.“

Jedním z hlavních problémů zůstává obtížná měřitelnost inovací ve veřejných zakázkách – a to jak v oblasti formulace hodnoticích kritérií, tak i při subjektivním

posuzování respondentů. Tato skutečnost může vést ke zkresleným výsledkům a nesprávnému vyhodnocení skutečné úrovně inovativnosti. Možným řešením je zavedení nové generace oznamovacích formulářů eForms, které budou shromažďovat data o inovativnosti zakázek a umožní jejich systematický monitoring.

Dalším tématem, které v oblasti veřejných zakázek rezonuje, je nastavení práv duševního vlastnictví (IPR). Česká legislativa v této oblasti neklade konkrétní omezení, což však může vést k problémům, například v případě vendor-locku. Ten může zadavatelům bránit v aktualizaci dodávek či služeb vázaných na jednoho dodavatele.

Předsedkyně Lenka Matochová zdůrazňuje: „V Česku je stále prostor pro rozšíření metodické a edukační podpory zadavatelů, zejména v oblasti zapojení malých a středních podniků do veřejných zakázek. Současné právní prostředí inovace sice nevyžaduje, avšak poskytuje dostatek nástrojů k jejich efektivní implementaci.“

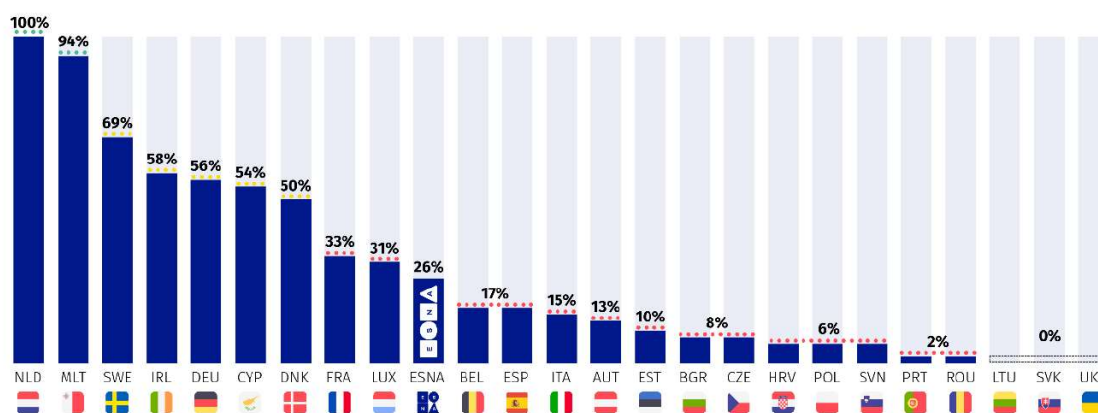

Figure 51. Intellectual property receipts as percentage of total trade (Indicator 5.2.2)

Standard **SNS 6 Přístup k financím** byl v Česku zlepšen z 54 % na 67 %. Tento výsledek odráží závazek vlády podporovat zdravý investiční ekosystém prostřednictvím přímých a nepřímých investic do malých a středních podniků a startupů. 70 % zemí přijalo iniciativy na diverzifikaci soukromého kapitálu pro rychle rostoucí startupy. 14 z 22 dotazovaných zemí, včetně Česka, prokazuje použití částí svých prostředků z Národních plánů obnovy (RRF) k posílení přístupu k rizikovému kapitálu. Česko se zavázalo z Národního plánu obnovy podpořit startupy částkou 3,3 mld. Kč, a to ve formě fondů zaměřených na následující oblasti. Za prvé na investice do digitálních firem a startupů v nejranější fázi (tzv. pre-seed), kde byl již prostřednictvím hodnocení EIF (European Investment Fund) vybrán fond Tensor Ventures, který chce částkou přibližně 1,25 mld. Kč podpořit 50 firem.

Za druhé, podpora pro univerzitní Tech Transfer fond s cílem zvýšení počtu úspěšných zainvestovaných nových technologických firem (typu spin-off) v prvotní fázi existence. Vzorem pro tento model je například úspěšný projekt unbox Ventures univerzity Bar-Ilan z izraelského Tel-Avivu. Třetím fondem potom bude tzv. CZ Future Fund – tedy Fond fondů pro podporu strategických regulovaných odvětví jako jsou AI, fintech, blockchain a další. V rámci implementačního schématu se předpokládá zapojení EIF v roli správce fondu fondů.

„V Česku se v posledních letech poměrně dobře daří podporovat investice rizikového kapitálu. Po pozitivních zkušenostech z OP TAK, Ministerstvo průmyslu a obchodu plánuje investovat do startupů a spin-offů prostřednictvím VC investorů. První fond byl již vybrán a jedná se o dalších. Podle studie State of European Tech z roku 2023 bylo v ČR investováno celkem 87 milionu dolarů, což nás řadí do poslední třetiny zemí v EU. Zároveň probíhají i diskuze s Národní rozvojovou bankou. V porovnání s přepočtem na počet obyvatel na tom nejsme až tak špatně, ale sráží nás hlavně nízké investice v počátečních fázích typu business angels a pre-seed a potom investice vyššího řádu – startupy si pro ně chodí do zahraničí. Proto jsme v rámci KRIS otevřeli diskusi, jak na téma podpory pro andělské investory, tak pro institucionální investory typu penzijních fondů či bank. V polovině států EU penzijní fondy investují do rizikového kapitálu, v ČR nikoli.“, popisuje situaci **Markéta Přenosilová**, předsedkyně pracovní skupiny přístup k financím z CzechInvestu.

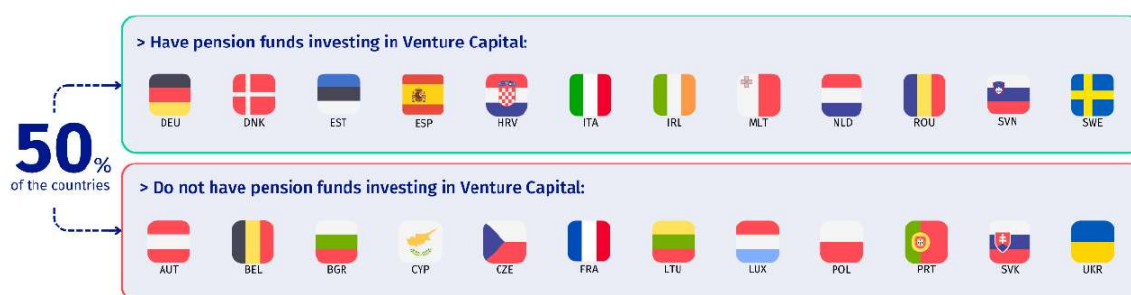

Figure 61. Percentage of countries using Pensions Funds to promote startup investment

SOURCE: Official data from Member Countries Focal Points (Survey 2024)

Pokud jde o standard **SNS 7 Sociální inkluzi, rozmanitost a ochranu demokratických hodnot**, tak bohužel plnění tohoto standardu opět dosáhlo 0 % implementace, a to již dva roky po sobě (tj. v letech 2023 i 2024). Většina, konkrétně 21 z 24 zemí (88 %), má v současnosti národní ocenění a politiky na aktivní podporu vzorů ve startupové komunitě.

Podle **Iva Denemarka**, ředitele Divize startupů a venture investic z CzechInvestu: „Česko má v oblasti zastoupení žen mezi startupy, i v podnikatelské populaci obecně, jedno z nejmenších zastoupení v rámci zemí OECD. V roce 2025 plánujeme zahájit několik iniciativ, které tento trend pomohou změnit – zejména podporou startupů vedených ženami a větší důraz na propagaci tohoto tématu.“

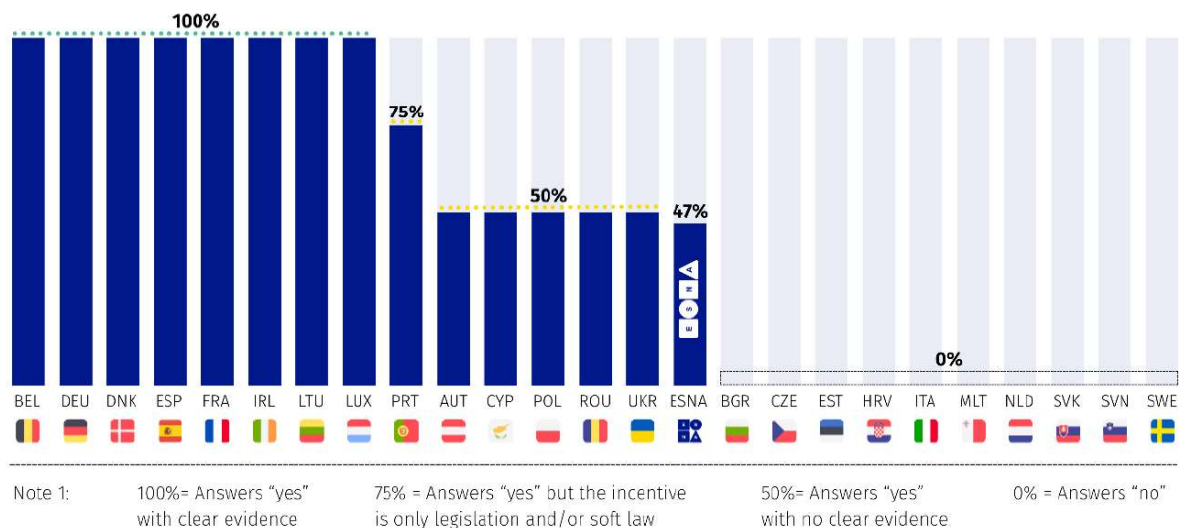

Figure 68. Existence of incentives for diversity hiring (Indicator 7.1.3)

SOURCE: Official data from Member Countries Focal Points (Survey 2024)

V implementaci standardu **SNS 8 Digital First** se Česko zlepšilo z 45 % v roce 2023 na 47 % v roce 2024. Celkově 85 % zemí implementuje digitalizační strategie jako běžnou praxi. Nicméně Česko nedisponuje proaktivním zapojením do sdílení digitálních znalostí a osvědčených postupů.

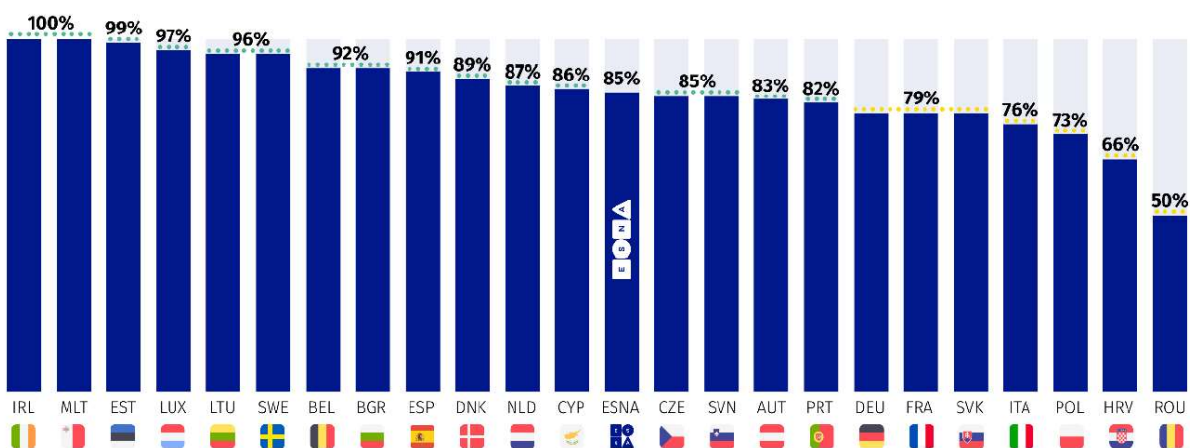

Figure 73. Index of digital public services for businesses (Indicator 8.1.1)

SOURCE: DESI 2023 dashboard for the Digital Decade

Oficiální finální ESNA report Monitoring the Standards implementation in Europe 2024 lze stáhnout přímo na www.esnalliance.eu/en/standards.